

Luonnonvarakeskus

Viite: Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO LUONNONVARAKESKUKSEN VUODEN 2021 TILINPÄÄTÖKSEEN

Ministeriön kannanotto perustuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilinpäätös vuodelta 2021 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon vuodelta 2021 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohtausprosessia seurannut Lukelle vuodelle 2021 annettujen tulostavoitteiden toteutumista kolmessa tulospalaverissa. Kokoukset pidettiin MMM:n kansliapäällikön johdolla ja niihin osallistuivat tulosohtauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä Luken ylin johto. Lisäksi Luken viranomais- ja asiantuntijatehtäviä (VOAS) ja niihin liittyviä toimenpiteitä seurattiin erillisessä ministeriön ja Luken välisessä tukiryhmässä. Kaikki ministeriön ja Luken väliset kokoukset toteutettiin pääsääntöisesti etäyhteyksin koronapandemiasta aiheutuneen poikkeustilanteen mukaisesti.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Tulossopimukseen kirjattuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita oli vuodelle 2021 yhteensä 152, joista Luken itsearvioinnin mukaan 140 toteutui suunnitellusti. 12 tavoitteen osalta toteuma jäi vajaaksi. Poikkeamat johtuivat aikataulun viivästymisestä tai voimavarojen saatavuuteen liittyvistä haasteista. Erityisesti koronapandemian jatkuminen vaikutti edellisen vuoden tapaan Luken toimintaan. Toisaalta poikkeustilanne on korostanut tutkitun tiedon yhteiskunnallista merkitystä myös Luken palvelemilla toimialoilla.

Luke suuntasi tutkimusta ja asiantuntijatyötä vuonna 2019 uudistetun strategian mukaisesti yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta keskeisiksi tunnistettuihin aiheisiin. Tutkimuksen osalta strategian toteutus pohjautuu neljään uuteen temaattiseen tutkimusohjelmaan. Strategian pohjalta kehitettiin myös toiminnanohjauksen rakenteita ja käynnistettiin merkittäviä infrastruktuurihankkeita. Luonnonvaratalous sekä ilmasto- ja ympäristöasiat olivat keskeisiä puheenaiheita vuoden 2021 aikana ja Luke oli näkyvästi esillä oman alansa asiantuntijana yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tutkimuksen tieteellinen laatu säilyi edellisen vuoden hyvällä tasolla.

Luke toteutti vastuulleen kuuluvia viranomais- ja asiantuntijatehtäviä (VOAS) sekä tilasto-ohjelmaa vuodelle 2021 annettujen tavoitteiden mukaisesti.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luke saavutti vuodelle 2021 asetetut yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet hyvin. Luken asema johtavana luonnonvara-alan tutkimus- ja asiantuntijaorganisaationa vahvistui kotimaassa ja ulkomailla, erityisesti EU-verkostoissa. Luken hyvä

menestys ulkopuolisen, kilpailtavan hanke- ja asiakasrahoituksen hankinnassa kertoo laitoksen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistumisesta ja tieteellisen tutkimuksen korkeasta tasosta.

MMM katsoo, että Luke on onnistunut tuottamaan päätöksenteon valmistelussa, elinkeinonkehittämisessä ja ennakointityössä tarvittavat viranomais- ja asiantuntijapalvelut riittävällä laajuudella ja laatutasolla. Toimintamenomomentin kehysten todennäköinen supistuminen, lisääntyvät lakisääteiset tehtävät ja ulkopuolisen rahoituksen hankinnan kasvutavoitteet asettavat tutkimuksen ja budjettirahoitteisten VOAS-tehtävien tasapainottamiselle koko ajan enemmän haasteita. Elintärkeiden VOAS-palveluiden turvaaminen edellyttää jatkossa Luken ja MMM:n välistä säännöllistä keskustelua ja tiivistä vuorovaikutusta, jossa sovitaan mahdollisista tehtävien priorisoinneista ja painopisteiden muutoksista.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Luken toimintamenomomentin budjettirahoitus oli 79,6 M €. Ulkopuolista rahoitusta saatiin 55,1 M €, missä on yli 5 M € kasvua edellisestä vuodesta. Luken bruttomenojen oltua 133,4 M € tilinpäätös oli 1,3 M € ylijäämäinen. Vuodelle 2022 siirtyvä budjettirahoitus oli 17,4 M €, mikä on edellisen vuoden tapaan suhteellisen suuri määrä. Luken talouden tilanne vuoden 2021 lopussa oli hyvä. Vakaaseen taloustilanteeseen vaikuttavat erityisesti hyvä menestys ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa ja koronatilanteen takia pienenä säilyneet matkustusmenot. Siirtyvän erän määrä vähenee merkittävästi seuraavina vuosina, koska suuri osa käynnissä olevien infrastruktuurin kehittämishankkeiden kustannuksista siirtyi vuodelle 2022.

Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 78%. Julkisoikeudellinen toiminta muodostuu pääosin elintarvikekuljetuksiin tarkoitetulle kalustolle myönnettyistä ATP-todistuksista, joiden tulot olivat 143 000 € ja kokonaiskustannukset 191 000 €. Kustannusvastaavuuden tavoitetta 100% ei siten saavutettu.

Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 114%. Tähän liittyvät tulot olivat 7,5 M € eli lähes tavoitteiden mukaiset. Liiketaloudellisen toiminnan kokonaiskustannukset olivat 6,6 M €, joten kustannusvastaavuuden tavoitteesta 120% jäätii hieman.

Tilinpäätöksessä oli esitetty erikseen myös markkinoilla kilpailutilanteessa tapahtuva toiminnan kustannusvastaavuus, joka oli 112%. Tähän liittyvät tulot olivat 5,7 M € ja kokonaiskustannukset 5,1 M €.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 61%, mikä on lähellä asetettuja tavoitteita. Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot olivat 35,9 M €, mikä tarkoittaa noin 3 M €:n kasvua edellisestä vuodesta.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luken toiminnallisen tuloksellisuuden ja tuottavuuden tavoitteet toteutuivat hyvin. Luken taloustilannetta vahvisti hyvä menestys ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa. Tällä hetkellä on odotettavissa toimintamenomomentin kehysten supistuminen vuodesta 2023 alkaen, mikä vaikuttaa oleellisesti Luken talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Myös toiminnan taloudellisuuden osalta tavoitteet saavutettiin hyvin. Luke on pystynyt toteuttamaan strategiaansa hyvin kasvattamalla ydinprosessien henkilöstöä mm. projektikannan voimakkaan kasvun ansiosta. Lisäksi voidaan todeta, että Luke on menestyksellä onnistunut tasoittamaan tuottojen ja kustannusten välisiä suhteellisia eroja eri ydintoimintojensa välillä, mikä osaltaan osoittaa sen, että Luke on onnistunut luomaan yhtenäisen toimintakulttuurin.

Ennakoimattomien kriisien vaikutukset valtiontalouteen vaikeuttavat merkittävästi Luken strategian pitkäjänteistä toimeenpanoa. Erityisen haastavaan tilanteeseen on jouduttu suurten tutkimusinfrastruktuurin uudistamishankkeiden toteutuksessa. Siirtyvän määrärahan turvin investointien aiheuttamat kertaluontoiset kustannukset pystytään hoitamaan, mutta uudistetut infrastruktuurit aiheuttavat myös pysyviä kustannuksia. MMM pitää tärkeänä, että tähän liittyvistä sopeuttamistoimista ja mahdollisista painopisteiden muutoksista keskustellaan riittävän ajoissa ministeriön ja Luken kesken.

MMM katsoo, että Luken liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuden kehitys on ollut tavoitteiden mukaista ja kilpailukyvyn parantamiseksi tehty työ on ollut tuloksellista. Yhteisrahoitteisen toiminnan tulojen kasvu on tavoitteiden mukaista, mutta se merkitsee myös lisääntyvää tarvetta omalle vastinrahoitukselle.

Julkisoikeudellisen toiminnan (ATP-todistusten myöntäminen) kustannusvastaavuus heikkeni edellisestä vuodesta. Vaikka julkisoikeudellisen toiminnan osuus Luken koko taloudesta on marginaalinen, MMM kehottaa Lukea varmistamaan, että ATP-todistuksista perittävät maksut kattavat jatkossa toiminnasta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti.

Erityisesti yrityksiltä saadun asiakasrahoituksen kasvu kertoo osaltaan siitä, että Lukessa on onnistuttu parantamaan kustannusrakennetta ja taloudellista kilpailukykyä. Luken osaamiselle ja asiantuntemukselle on edelleen kasvavaa kysyntää. MMM pitää tärkeänä, että Luke kiinnittää myös jatkossa huomiota yleiskustannusten kehitykseen ja palveluiden hinnoitteluun.

b) Tuotokset ja laadunhallinta

Luken referoitujen tieteellisten julkaisujen määrä (708) ylitti vuodelle 2021 asetetut tavoitteet 9 prosentilla. Kaikkien julkaisujen määrässä päästiin lähelle tavoitetta. Tieteellisten julkaisujen taso viiden vuoden viittaustietojen perusteella on kasvu-uralla.

Luken osallistuminen asiantuntijakuulemisiin ja annettujen lausuntojen määrä kasvoivat merkittävästi edellisestä vuodesta. Asiantuntijakuulemisiin osallistumisen ja lausuntopyyntöjen lisääntyminen kertoo luonnonvara-, ruoka-, ilmasto- ja ympäristökysymysten yhteiskunnallisen merkityksen kasvusta viime vuosina.

Tilastotoiminnan tuotoksien ja laadun osalta Luke onnistui saavuttamaan ja jopa ylittämään vuodelle 2021 asetetut tavoitteet.

Luke pystyi täyttämään palvelulupauksensa yrityksille, yhteiskunnalle ja päätöksenteolle sekä kansalaisille. Palvelulupausten toteuttamista kuvattiin monipuolisesti ja asiakasryhmäkohtaisesti esimerkeillä vuoden 2021 aikaansaannoksista.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luken tieteellisten vertaisarvioitujen julkaisujen määrä ja laatu ovat hyvällä tasolla, ja niiden osalta kannattaa pitää tavoitteet korkealla myös jatkossa. Tutkimusorganisaation yhteiskunnallinen vaikuttavuus pohjautuu viime kädessä vahvaan tieteelliseen kompetenssiin.

MMM pitää tärkeänä, että Luke ylläpitää riittävää kykyä toimia asiantuntijana merkittävissä säädöshankkeissa ja muissa yhteiskunnallisen päätöksenteon prosesseissa. Toisaalta Luken on tarpeen keskittyä yhteiskunnallisen vaikuttamisen kannalta tärkeimpiin

lausuntopyyntöihin ja kuulemistilaisuuksiin, jotta vaadittava työmäärä pysyy tasapainossa muiden tehtävien kanssa.

MMM katsoo, että tilastoviranomaisen rooli täydentää hyvin tutkimuksen ja muun asiantuntijatoiminnan kokonaisuutta ja vahvistaa siten myös Luken yhteiskunnallista vaikutavuutta. Tilastokokonaisuuden kehittämistä kannattaa jatkaa ja tavoitella entistäkin laajempaa tilastojen käyttäjäkuntaa yhteiskunnan eri osa-alueilla.

MMM katsoo, että Luke on onnistunut hyvin täyttämään palvelulupauksensa eri asiakassegmenteille: yhteiskunta ja päätöksenteko, yritykset, kansalaiset.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Luken henkilöstön työhyvinvointi on säilynyt VMBaro-kyselyn tulosten perusteella edellisen vuoden hyvällä tasolla. Parhaat arviot saatiin palkkausta, johtamista ja innovointikyvykkyyttä kuvaavissa osioissa. Luken maine ja kiinnostavuus työnantajana, ja siten työnantajakilpailukyky rekrytointimarkkinoilla, on erittäin korkealla tasolla. Erityisesti luonnontieteiden alan opiskelijat ja asiantuntijat pitävät Lukea Suomen halutuimpana työpaikkana.

Ministeriön kannanotto

MMM katsoo, että Luke on saavuttanut henkisten voimavarojen hallinnan tavoitteet erinomaisesti koronatilanteesta johtuvien poikkeusolojen jatkumisesta huolimatta. Henkilöstökyselyn tulokset ja hyvä työnantajamaine kertovat merkittävistä onnistumisista laitoksen johtamisessa. Henkilöstön hyvinvointi, korkeatasoinen osaaminen ja hyvä motivaatio ovat antaneet Lukelle hyvät edellytykset menestyä ydintehtävissään: uuden tiedon, ratkaisujen ja innovaatioiden tuottamisessa kestävän ruokajärjestelmän ja luonnonvaratalouden tarpeisiin.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Luonnonvarakeskuksen vuoden 2021 tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja sisältää valtion talousarviosta annetun asetuksen mukaiset tiedot. Raportointi on tuottanut myös ohjauksen kannalta keskeiset tiedot.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen ei sisällynyt olennaista huomautettavaa Luken toiminnasta.

VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa kiinnitettiin huomiota siirtosaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten kirjaamiseen liikekirjanpidossa, julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuteen sekä tilaamiseen ja vastaanottokontrolliin liittyvien toimien suorittamiseen Handijärjestelmässä.

Ministeriö kehottaa Lukea ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa esitettyjen huomioiden pohjalta.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2021 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luken tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- varmistaa, että päätöksenteon valmistelun ja MMM:n toimialojen kehittämisen kannalta tärkeät viranomais- ja asiantuntijatehtävät pystytään tuottamaan käytettävissä olevan

rahoituksen puitteissa riittävän kattavasti ja laadukkaasti, ottaen huomioon myös yhteiskunnan muuttuvat tarpeet,

- hyödyntää EU:n Horisontti Eurooppa –tutkimuspuiteohjelman tarjoamia rahoitusinstrumentteja ja verkostoitumismahdollisuuksia tutkimuksen tieteellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden parantamisessa sekä rahoituspohjan vahvistamisessa,
- olla aktiivisesti yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, mm. Tulanet-verkoston kautta,
- pyrkiä laajentamaan yhteistyöverkostoja ja asiakassuhteita erityisesti maakunnissa ja alueellisissa keskuksissa,
- jatkaa strategisesti tärkeiden tutkimusinfrastruktuurien uudistamista ja kehittämistä sekä
- kiinnittää huomiota yleiskustannusten kehitykseen ja palveluiden hinnoitteluun.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luken ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta, johon liittyy erityisesti:

- tulosohjausprosessin ja –asiakirjojen selkeyttäminen ja terävöittäminen strategisen tulosohjausmallin mukaisesti,
- riittävien voimavarojen turvaaminen laitoksen tulostavoitteiden toteuttamista varten valtion talousarvioiden, lisätalousarvioiden ja julkisen talouden suunnitelmien valmistelussa,
- aktiivinen vaikuttaminen EU:n Horizon Europe –puiteohjelman käynnistysvaiheeseen siten, että työohjelmien ja avautuvien rahoitushakujen sisällöistä löytyvät Suomen kannalta tärkeät tutkimusaiheet sekä
- tiivis yhteistyö keskeisten kansallisten tutkimusrahoittajien kanssa uudistuvaa ja kestävää ruoka- ja luonnonvarataloutta tukevan tutkimuksen mahdollistamiseksi.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Tutkimusjohtaja

Mikko Peltonen

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 MMM/HAKE/Ohjaus- ja talousyksikkö
 MMM/Tieto- ja tutkimustoimiala
 MMM/Ruokaosasto
 MMM/Luonnonvaraosasto

VN/6553/2022-MMM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: